

VAIKŲ APŽIŪROS DĖL PEDIKULIOZĖS TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Pedikuliozę (utėlėtumą) sukelia galvinės ir drabužinės utėlės. Visų rūšių utėlių įkandimai dėl jų seilėse esančių medžiagų sukelia stiprų niežulį, nusikasymus, lydimus egzemos, kaltūno susidarymu.

II SKYRIUS UTĖLIŲ CHARAKTERISTIKA

2. Utėlės (*Anoplura* arba *Siphunculata* būrys) – kraujasiurbiai vabzdžiai, pastovūs žmogaus ir kitų žinduolių ektoparazitai.

3. Patelės deda pailgos formos 1,0-1,5 mm ilgio kiaušinius (glindas). Gelsvai baltos spalvos glindos apatiniu galu prisiklijuoja (dėties metu patelė išskiria sekretą) prie plauko ar audinio plaukelio.

4. Utėlėmis užsikrečiama kontakto su utėlėtais žmonėmis metu (vaikų kolektyvuose, perpildytame transporte, keičiantis drabužiais, patalyne, šukomis, šepėčiais, ausinėmis.

5. Inkubacinis periodas trunka apie 7-10 dienų, esant optimaliai 32°C temperatūrai.

III SKYRIUS APSIKRĖTIMO BŪDAI IR POŽYMIAI

6. Pagrindinis apsikrėtimo galvinėmis utėlėmis požymis – glindos plaukuose. Jų gausa didesnė nei suaugusių utėlių, jos nėra aktyvios, sunkiai nuimamos nuo plauko. Dėl utėlių įkandimų gali atsirasti nusikasymų smilkinių, kaktos ir pakaušio srityje.

7. Dažniau apsikrečia jaunesni mokyklinio amžiaus vaikai, ypač mergaitės. Pagrindinis plitimo kelias – iš galvos į galvą, esant artimam sąlyčiui, arba per šukas, plaukų šepėčius, keičiantis galvos apdangalais bei juos laikant kartu.

IV SKYRIUS UTĖLIŲ ŠALINIMAS ŠUKOMIS

8. Mechaninis utėlių šalinimas yra rekomenduojamas daugelyje šalių dėl pastaruoju metu išaiškinto utėlių atsparumo medikamentams. Šis utėlių naikinimo būdas taikomas vaikams iki 5 metų, nėščioms ir maitinančioms motinoms, alergiškiems asmenims, turintiems odos pakenkimų (įdrėskimų, sergantiems dermatitu):

8.1. plaukai sudrėkinami 4-5% acto tirpalu ir šukuojami tankiomis šukomis apie 30 min., kol pašalinamos gyvos utėlės.

8.2. šukavimas kartojamas dvi savaites kasdien.

8.3. Panaudojus utėlių naikinimo priemones, plaukus rekomenduojama skalauti 4-5% acto ar citrinos rūgšties vandeniniu tirpalu. Tai padeda pašalinti glindas, nes plauko paviršius tampa slidesnis. Glindas būtina šalinti ne tik dėl estetinių paskatų, bet ir siekiant sumažinti klaidingos diagnozės galimybes. Glindas lengviau pašalinti specialiomis tankiomis šukomis šukuojant acto tirpalu sudrėkintus plaukus. Šis metodas turėtų būti naudojamas kelias savaites.

8. 4. Iššukuotos utėlės sunaikinamos. Šukos kruopščiai išplaunamos karštu vandeniu, išvalomos ir merkiamos į 4-5% acto tirpalą 30 min.

V SKYRIUS UTĖLIŲ NAIKINIMO PRIEMONĖS

9. Šeimose ir kolektyvuose organizuojamos higieninės priemonės: reguliarius plaukų kirpimas, kasdieninis plaukų šukavimas, plaukų ir kūno prausimas šampūnu ar losjonu, patalynės ir apatinio trikotažo keitimas ne rečiau kaip 1 kartą per 7-10 dienų (arba pagal reikmes) ir skalbimas, išorinių drabužių, lovų, aplinkos valymas:

10.1. utėles naikinantys medikamentai (pedikuliocidai) naudojami tik išaiškinus pedikuliozę ir pasitarus su vaistininku ar gydytoju;

10.2. utėlės naikinamos tėvų/globėjų arba kitų šeimos narių pastangomis. Šiam tikslui skirti medikamentai perkami vaistinėje ir naudojami griežtai laikantis medikamento vartojimo aprašymo pateikto informaciniame lapelyje;

10.3. jei panaudojus medikamentą galvos plaukuose pastebimos gyvos utėlės, procesą būtina kartoti pasirenkant kitą medikamentą.

10.4. Dažniausiai pasitaikančios neefektyvaus medikamentų naudojimo priežastys:

10.4.1. medikamentas panaudotas nesilaikant informaciniame lapelyje nurodytų reikalavimų;

10.4.2. panaudotas neefektyvus medikamentas (ne tos paskirties ar pasibaigus jo naudojimo terminui);

10.4.3. pakartotinis užsikrėtimas įvyko nuo kito asmens.

VI SKYRIUS VISUOMENĖS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS SPECIALISTO, DIRBANČIO LOPŠELYJE- DARŽELYJE, VEIKSMAI, ATPAŽINUS PEDIKULIOZĘ

11. Tėvai raštiškai pasirašo sutartyje, sutikimo vykdyti lopšelyje-darželyje vaikų asmens higienos ir švaros patikrinimo procedūrą.

12. Draudžiama lankyti lopšelių-darželių vaikams, apsikrėtusiems utėlėmis, įrašant į lopšelio-darželio vidaus tvarkos taisykles.

13. Inicijuoti, kad lopšelio-darželio vidaus tvarkos taisyklėse būtų įrašytas reikalavimas gauti iš tėvų raštišką patvirtinimą, informuojantį apie tai, kada ir kokios priemonės buvo panaudotos naikinant utėles.

14. Inicijuoti, kad lopšelio-darželio vidaus tvarkos taisyklėse būtų numatyta patikrinimo dėl apsikrėtimo galvinėmis ir drabužinėmis utėlėmis procedūra.

15. Nesiūlyti tėvams kiekvienu atveju naudoti tik utėles naikinančius medikamentus. Jų panaudojimas kai kuriems vaikams gali sukelti alergines reakcijas ir kitus pašalinius reiškinius.

16. Pokalbiai su vaikais ir jų tėveliais ir kiti veiksmai turi būti korektiški, konfidencialūs, siekiant apsaugoti jį nuo viešo izoliavimo ir kitų neigiamų pasekmių.

VII SKYRIUS PROFILAKTINIS VAIKŲ TIKRINIMAS DĖL UTĖLIŲ

17. Patikrinimas atliekamas esant poreikiui.

18. Asmens higienos patikrinimą atlieka lopšelyje-darželyje esantis visuomenės sveikatos specialistas (toliau – VSS) jam esant įstaigoje (jo darbo valandomis). Esant būtinumui, jei tuo metu lopšelyje-darželyje nėra VSS, vaikui apžiūrą/patikrinimą atlieka lopšelio-darželio direktoriaus įgaliotas asmuo.

19. Vaikas, kurio galvos plaukuose rasta utėlių, neturi būti tuoj pat atskirtas nuo kitų vaikų, be to, jis gali likti įstaigoje iki dienos pabaigos. Baigus patikrinimą, būtina tuoj pat informuoti vaiko tėvus ar globėjus telefonu ar tiesiogiai.

20. Vaikas į lopšelių-darželių gali grįžti tik tada, kai utėlės išnaikinamos (t.y. nerandama nei utėlių, nei glindų). Lopšelis-darželis gali pareikalauti iš tėvų raštiško patvirtinimo, kuriame tėvai/globėjai nurodo, kokiomis priemonėmis ir kada buvo pradėtas vykdyti utėlių naikinimas.